

ПРОЛОГ

Довгий час титул найнижчого президента США належав Джеймсові Медісону, який був метр шістдесят зростом, аж доки його рекорд не побила президентка Полін Грін: вона мала всього півтора метра й любила підкреслювати, що коротун Медісон обійшов на виборах майже двометрового Девітта Клінтона.

Візит у Край Жувачів¹ Полін відкладала вже двічі. Відколи обійняла посаду, поїздки планували щороку, але завше знаходилися важливіші справи. Проте цього разу вона розуміла: далі тягнути нікуди. Стояв теплий вересневий ранок третього року її президентського терміну.

Поїздка була частиною відпрацювання алгоритму дій для верховного керівництва в разі нападу на США. Вона швидко вийшла з Овального кабінету на Південний моріг Білого дому. Назирці за нею поспішала група головних осіб, які майже ніколи не відходили далеко: радник з національної безпеки, старший секретар, двоє агентів Секретної служби й молодий капітан армії зі шкіряним портфелем — так званою ядерною валізкою, в якій містилося все необхідне для початку ядерної війни.

До послуг Полін був цілий флот гелікоптерів, та хай на який облявок вона б сіла, той неодмінно мав позивний «Морпіх Один». Як завжди, біля трапа, виструнчившись, на президентку очікував морський піхотинець у парадному синьому однострої.

Полін пригадала свій перший політ на вертольоті років із двадцять п'ять тому. Тоді їй було страшенно незручно в тісній кабіні з твердими

¹ Край, до якого потрапила Дороті, героїня роману «Дивовижний чарівник Країни Оз» Лімана Френка Баума (тут і далі — прим. перекл.).

металевими сидіннями, де стояв такий шум, що розмовляти було просто неможливо. Та президентський борт — зовсім інша річ. Усередині він нагадував салон приватного літака зі зручними кріслами, обтягнутими бежевою шкірою, кондиціонером і туалетом.

Біля Полін сидів радник з нацбезпеки Гас Блейк. Це був стрижений їжачком генерал у відставці, кремезний сивий афроамериканець, який випромінював таку впевненість, що поруч із ним вона почувалася напрочуд спокійно. Йому було п'ятдесят п'ять — на п'ять років старший за Полін. Під час передвиборчої кампанії він виступав провідним членом її команди. Нині ж став найближчим колегою.

— Дякую, що погодилися провести навчання, — сказав він їй, коли гелікоптер злетів. — Я знаю, ви не хотіли цього робити.

Це правда. Така формальність її страшенно дратувала, тож кортіло чимскоріше її збутися.

— Це одна з тих справ, які хочеш чи ні, а мусиш виконувати, — говорила вона.

Політ тривав недовго. Коли гелікоптер приземлився, Полін швидко зиркнула в дзеркальце косметички. Біляве волосся, стрижене під каре, охайно вкладене, макіяж — легкий. Її гарні карі очі випромінювали співчуття, яким нерідко проймалася, хоч губи й залишалися міцно стиснутими, надаючи їй холодно-рішучого вигляду. Клацнувши, вона закрила косметичку.

Приземлилися біля складського комплексу в передмісті Меріленду. Офіційно він називався Резервний архів № 2 уряду США, однак ті, хто знали його справжнє призначення, іменовали Краєм Жувачів — на честь земель із «Чарівника країни Оз», куди Дороті потрапила після торнадо.

Край Жувачів був таємним об'єктом. Усі знали про Рейвен-Рок у Колорадо — підземний бункер, відведений для військового керівництва на випадок ядерної війни, цілком реальне й необхідне сховище, призначене, однак, не для президента. Багатьом було відомо і про Президентський оперативний центр із надзвичайних ситуацій під Східним крилом Білого дому, який використовували під час великих криз, як-от теракти 11 вересня. Щоправда, на випадок апокаліпсиса він не годився.

А ось у Краю Жувачів сотня людей здатна виживати впродовж цілого року.

Президентку Грін зустрів генерал Вітфілд. У свої майже шістдесят він був круглолиций, огрядний і розмовляв надзвичайно м'яко, без жодного натяку на притаманну військовим агресію, тож Полін одразу зрозуміла: вбивати ворогів — себто виконувати безпосередній обов'язок вояка — йому зовсім не до душі. Саме через брак войовничості генерала й призначили на цю роботу.

Тут містився цілком собі справжній архів, до відвантажувального доку якого вели вказівники на стінах. Та щойно Вітфілд провів групу крізь невеликі бічні двері, як у приміщенні запанувала зовсім інша атмосфера.

Вони опинилися перед великими подвійними дверима, що пасували б радше в'язниці максимального рівня безпеки.

Кімнатка, в яку вели ті двері, виявилася тісною, з низькою стелею, а стіни здавалися ближчими, немов були півтора метра завтовшки. В ній стояла задуха: повітря було застоїним.

— Це вибухостійке приміщення, призначене для захисту ліфта, — пояснив Вітфілд.

Зайшовши, Полін навіть припинила дратуватися через процедуру, яка, на її думку, була зовсім зайва. Її охопило лиховісне передчуття.

Вітфілд сказав:

— Пані президентко, з вашого дозволу ми спустимося до самого низу, а потім підіймемося назад.

— Дякую, генерале, я не заперечую.

Ліфт рушив униз, і Вітфілд гордовито повів:

— Мем, цей об'єкт гарантовано захистить вас, якщо зі США станеться будь-що з переліченого: епідемія чи пандемія, природна катастрофа, наприклад, зіткнення із Землею великого метеорита, заколот або інші заворушення, вторгнення традиційних військових сил, кібератака чи ядерна війна.

Якщо він мав на меті заспокоїти Полін переліком можливих катастроф, йому не вдалося. Навпаки, ці слова нагадали, що загибель цивілізації можлива — і через свою посаду їй доведеться ховатися під землею, щоби пізніше спробувати врятувати залишки людської раси.

Подумалося, що краще вже загинути на поверхні.

Ліфт спускався швидко і, здавалося, здолав чималу відстань, допоки почав сповільнюватися. Коли зупинився, Вітфілд пожартував:

— На випадок несправності ліфта є сходи.

Молодші члени групи всміхнулися, уявляючи, скільки доведеться йти пішки. А ось Полін пригадалося, скільки мусили бігти люди з охопленого вогнем Всесвітнього торговельного центру, і їй стало зовсім не до сміху. Гасові — також, відзначила вона.

Стіни були пофарбовані в заспокійливі кольори: природний зелений, приємний кремовий і ніжний блідо-рожевий, та попри все, це такі підземний бункер. Моторошне відчуття не полишало Полін під час огляду Президентського номера, бараків із рядами ліжок, лазарету, спорту-залу, кафетерію та супермаркету.

Ситуаційна кімната була така сама, як під Білим домом, із довгим столом у центрі й рядами стільців обабіч. На стінах розміщувалися великі екрани.

— Тут можна отримати той самий відеосигнал, що й у Білому домі, і так само швидко, — сказав Вітфілд. — Ми здатні стежити за будь-яким містом світу, діставшись до його системи вуличного спостереження й камер безпеки. Наш військовий радар працює в реальному часі. Супутникові знімки, як відомо, досягають Землі за кілька годин, проте ми отримуємо їх одночасно з Пентагоном. Тож можемо впіймати сигнал будь-якого телеканалу, що допомагає в тих випадках, коли CNN або Al-Jazeera дізнаються новини раніше за спецслужби. Для програм іноземними мовами наша команда лінгвістів миттю зробить субтитри.

Під підлогою бункера містився резервуар дизельного пального, розміром з озеро, системи підігріву та охолодження й цистерна на двадцять мільйонів літрів води, яка поповнювалася з підземного джерела. На клаустрофобію Полін не страждала, але від думки, що можна застрягнути тут, поки вгорі гине світ, їй зробилося душно. Вона почула власне важке дихання.

Неначе прочитавши її думки, Вітфілд промовив:

— Повітря, яке надходить сюди знадвору, очищує система фільтрів, котрі не лише вибухостійкі, а й затримують забруднювачі — хімічні, біологічні та радіоактивні.

«Це все добре, — подумала Полін, — але як щодо мільйонів людей на поверхні, які не матимуть де сховатися?»

Наприкінці туру Вітфілд сказав:

— Пані президентко, у вашій службі сповістили, що ви не планували залишатися на обід, однак ми приготували дещо, раптом ви передумаєте.

І так завжди. Усім хотілося провести зайву годинку за неформальною бесідою з президенткою. Її шпигнуло співчуття до Вітфілда, що глибоко під землею виконував таку важливу, однак непомітну роботу, проте вона, за звичкою, погамувала себе: мусить дотримуватися графіка.

Полін рідко гаяла час на трапези з нерідними людьми. Натомість проводила зустрічі, на яких обмінювались інформацією й ухвалювали рішення, а далі йшла на інші. Посутньо скоротила кількість формальних президентських бенкетів. «Я лідерка вільного світу, — пояснила вона, — навіщо марнувати три години на бесіди з королем Бельгії?»

Сьогодні ж відповіла:

— Це дуже люб'язно з вашого боку, генерале, але мені час повертатися в Білий дім.

Дорогою назад у гелікоптері вона, пристебнувшись, дістала з кишені невеликий пластмасовий контейнер, схожий на гаманець. Це був так званий Бісквіт. Відкрити його можна, лише розламавши. Усередині містилася картка з набором літер і цифр — кодів авторизації ядерного удару. Президент зобов'язаний носити цю коробку із собою цілий день і тримати біля ліжка вночі.

Глянувши на неї, Гас промовив:

— Хвала Богу, Холодна війна в минулому.

Полін відповіла:

— Але те страшне місце нагадало мені, що ми досі живемо на межі.

— І мусимо робити все, щоб цією річчю ніколи не довелось скористатися.

Ця відповідальність лежала на Полін більш ніж на будь-кому у світі. Бувало, вона навіть відчувала її вагу на власних плечах. Сьогодні тягар став ще тяжчим.

Вона сказала:

— Якщо мені колись доведеться повернутися в Край Жувачів, це означатиме, що я не впоралася.

DEFCON 5

ЗВИЧАЙНА БОЙОВА ГОТОВНІСТЬ,
ЗА КЛАСИФІКАЦІЄЮ РІВНІВ ГОТОВНОСТІ АРМІЇ США.
МИРНИЙ ЧАС

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Злітака машина скидалася на повільного жука, що повзе нескінченним пляжем, віддзеркалюючи сонце чорним панциром. Насправді ж авто долато п'ятдесят кілометрів щогодини — найвища безпечна швидкість на дорозі, повній несподіваних ям і вибоїн. Навряд чи комусь би хотілося пробити колесо посеред Сахари.

Шлях через пустелю вів із Нджамені, столиці Республіки Чад, до озера Чад — найбільшої оази Сахари. Навсібіч тягнувся одноманітний краєвид із піску та каміння, де-не-де помережаний кількома пожовклими кущами й розсилами малих та великих валунів. Усе навкруги через нудний блідо-жовтавий відтінок нагадувало радше місячний ландшафт.

Тамарі Левіт подумалося, що пустеля — це ніби космос, а її машина — ракета. Як щось станеться з автівкою, вона загине. Від такого химерного порівняння Тамара усміхнулася. Озираючись на задні сидіння, де лежали два великі бутлі води: цього вистачить їм усім, доки прибуде допомога. Можливо.

Машина була американська, призначена для бездоріжжя: мала високий кліренс і тихий хід. Попри затемнені вікна й сонцезахисні окуляри Тамари, сонце, що мерехтіло на асфальті, різало очі.

Усі четверо людей у машині були в окулярах. Водій, Алі, — із місцевих, усе життя прожив у Чаді. У місті він ходив у джинсах та футболці, але сьогодні вбрився в широкий халат до землі, що звався галабеєю, голову ж обмотав широкою шаллю — традиційний одяг, який захищає від безжального сонця.

На передньому сидінні біля Алі сидів американський вояк, капрал Пітер Акерман. Автомат, що вільно лежав у нього на колінах, був полег-

шеним короткоцічковим карабіном, стандартною зброєю американської армії. Цей двадцятирічний хлопець належав до тих молодиків, які аж бринять життєрадісною приязню. Але Тамарі, котрій самій доходило до тридцяти, він видавався занадто юним, щоб довіряти йому зброю. Утім, упевненості парубку було не позичати. Якимось він навіть насмілювався запросити її на побачення. «Піте, ви чудовий, але трохи замолодий для мене», — відповіла вона.

Поруч із Тамарою на задньому сидінні вмовився Табдар «Таб» Садул, аташе місії ЄС у Нджамені. Його лискуче каштанове волосся було помодному довге, поза тим він нагадував типового бізнесмена у відпустці: в камуфляжних штанах і блакитній сорочці із засуканими рукавами, щоб показати засмагли руки.

Вона ж, працівниця американського посольства в Нджамені, була у своєму звичному робочому одязі: сукні з довгими рукавами поверх штанів та хустці, що вкривала її чорне волосся. Абсолютно практичний одяг, цілком традиційний, а завдяки карим очам і оливковій шкірі Тамара навіть не скидалася на іноземку.

У країні з таким рівнем злочинності, як у Чаді, безпечніше не вирізнятися, особливо жінці.

Вона не зводила очей з одометра. Адже їхали вже кілька годин і майже прибули на місце.

Тамара нервувалася через зустріч, що чекала попереду. Від неї залежало багато чого, зокрема і її власна кар'єра.

— За легендою, ми проводимо екологічне дослідження, — сказала вона. — Чи багато вам відомо про озеро?

— Гадаю, достатньо, — відповів Таб. — Річка Шарі бере початок у Центральній Африці, простягається на тисячу чотириста кілометрів і закінчує свій плін тут. Озеро Чад — джерело прісної води для кількох мільйонів людей у чотирьох країнах: Нігер, Нігерія, Камерун і Чад. Переважно це дрібні землероби, скотарі та рибалки. Найпопулярніша риба тут — нільський окунь, який може вирости до майже двох метрів завдовжки й важити під двісті кілограмів.

Тамара подумала, що, коли француз розмовляє англійською, це звучить так, ніби він намагається затягнути її в ліжку. Може, так воно і є. Уголос же промовила:

— Не думаю, що зараз тут гарний улов: річка всохла.